

Notitie: van Visie Vrijtijdseconomie Bestemming Zuid-Limburg 2030 naar een uitvoeringsprogramma en organisatie voor de periode 2024-2027

D.d. 23 juni 2023

1. Inleiding

In Q2 van 2020 is de Visie Vrijtijdseconomie *Bestemming Zuid-Limburg 2030* (hierna: Visie VTE) door alle zestien Zuid-Limburgse gemeenten vastgesteld. De Visie VTE is opgesteld in nauwe samenspraak met vertegenwoordigers vanuit de provincie Limburg, Maastricht Marketing, Visit Zuid-Limburg, Natuur- en Milieufederatie Limburg en het bedrijfsleven (RECRON en Koninklijke Horeca Nederland). Ook waren er in 2019 in de regio sessies waarbij ondernemers en inwoners input konden leveren. De bestuurlijke afstemming in het traject van de Visie VTE verliep via het Bestuurlijk Overleg Nationaal Landschap Zuid-Limburg en het Bestuurlijk Overleg Ruimtelijke Economie. De visie is richtinggevend voor het (gezamenlijke) beleid op de vrijtijdseconomie in Zuid-Limburg. De Visie VTE gaat in op:

- Belangrijke trends en ontwikkelingen in de vrijtijdseconomie en hun betekenis voor Zuid-Limburg;
- De analyse van de huidige positie van Zuid-Limburg als toeristisch-recreatieve bestemming, waarbij de kernkwaliteiten (zoals het landschap) aan bod komen evenals belangrijke opgaven voor de toekomst;
- Uitgangspunten voor de toekomst, zoals duurzaam toerisme en het ontwikkelen en managen van Zuid-Limburg als toeristisch-recreatieve bestemming;
- Omschrijving van de ambities voor de bestemming Zuid-Limburg in 2030;
- Een strategie met een aantal pijlers voor het realiseren van de ambitie.

De Visie VTE bevat nog geen uitvoeringsprogramma. Vervolgstep is dan ook het ontwikkelen van een uitvoeringsprogramma, dat invulling geeft aan de visie *Bestemming Zuid-Limburg 2030*. De volgende stap om te komen tot een uitvoeringsprogramma was de inspiratiereis Brugge/ Vlaanderen die op 13 en 14 oktober 2022 heeft plaatsgevonden. Overheden, ondernemers en belangenorganisaties waren allen vertegenwoordigd. Afgesproken is om gezamenlijk invulling te geven aan het uitvoeringsprogramma. Deze notitie beschrijft het procesvoorstel om te komen tot een sterk inhoudelijk uitvoeringsprogramma en op welke wijze dat kan worden georganiseerd.

2. Onze ambitie: Bestemming Zuid-Limburg 2030 'Een duurzame Bestemming'

In Zuid-Limburg staan wij voor een toekomstbestendige vrijtijdseconomie, die ook de komende decennia een belangrijke banenmotor van de economie is, een goed visitekaartje van de regio is en een optimale positieve impact op de omgeving heeft. Wij volgen daarbij de uitgangspunten van de Raad van de Leefomgeving en Infrastructuur uit haar nota *Waardevol Toerisme* uit september 2019 en houden aldus vanzelfsprekend rekening met de belangen van onze inwoners.

We willen dat onze gasten en bewoners geraakt worden door de bijzondere verhalen van Zuid-Limburg, zich daarmee verbonden voelen en Zuid-Limburg echt beleven. Wij willen inwoners en gasten laten zien dat Zuid-Limburg over de gehele breedte veel moois te bieden heeft. We verleiden recreanten en gasten ook minder bekende locaties op te zoeken in onze regio en wij verbinden stedelijk en landelijk gebied met elkaar.

Om toekomstbestendig te zijn moet de Bestemming Zuid-Limburg zich **duurzaam** ontwikkelen: met aandacht voor de People, Planet en Profit aspecten van duurzaamheid en de focus ligt op groei in

kwaliteit. Zuid-Limburg omarmt de principes van een GREEN Destination. Daarbij is de volgende ambitie in de Visie VTE benoemd:

In 2030 is Zuid-Limburg een toekomstbestendige bestemming, waarin:

- ⇒ *toerisme blijft bijdragen aan duurzame economische structuurversterking van de regio;*
- ⇒ *kwalitatieve groei boven kwantitatieve groei gaat;*
- ⇒ *landschappelijke en stedelijke kwaliteiten elkaar versterken;*
- ⇒ *de vrijetijdseconomie helpt om natuur en landschap te ontwikkelen;*
- ⇒ *inwoners en gasten heel Zuid-Limburg kunnen beleven.*

We willen dat onze gasten en bewoners geraakt worden door de bijzondere verhalen van Zuid-Limburg, zich daarmee verbonden voelen en Zuid-Limburg écht beleven.

3. Strategie

De ambities willen wij realiseren door te werken langs de lijn van vijf pijlers. Een belangrijke voorwaarde en het fundament voor de realisatie van die pijlers is een sterke regionale samenwerking van de relevante actoren in de vrijetijdseconomie: voor een toekomstbestendige bestemming Zuid-Limburg is een sectorbrede samenwerking in het netwerk vrijetijdseconomie nodig: de Zuid-Limburgse gemeenten en provincie, ondernemers, bewoners en het maatschappelijk middenveld.

Pijler 1: Kwaliteit

De focus ligt op groei in kwaliteit boven kwantiteit. Wij zetten in op het behouden en verbeteren van onze kernkwaliteiten: de combinatie van stedelijke en landschappelijke kwaliteiten, waaronder ons landschap, ons erfgoed en onze natuur. Het landschap is de belangrijkste drager voor onze vrijetijdseconomie.

Pijler 2: Verleiden

Wij willen onze gasten laten zien dat Zuid-Limburg over de hele breedte veel moois heeft te bieden. Wij verleiden gasten en recreanten om ook minder bekende locaties op te zoeken. Gasten verleiden wij daarmee om langer te blijven en vaker terug te komen, doordat wij ze meer en nieuwe aspecten van Zuid-Limburg tonen. Ook willen wij gasten verleiden om Zuid-Limburg tijdens rustigere periodes te bezoeken en meer door de week: 365-dagen toerisme. Op deze manier proberen we (over)drukke op momenten te verminderen.

Pijler 3: Beleving

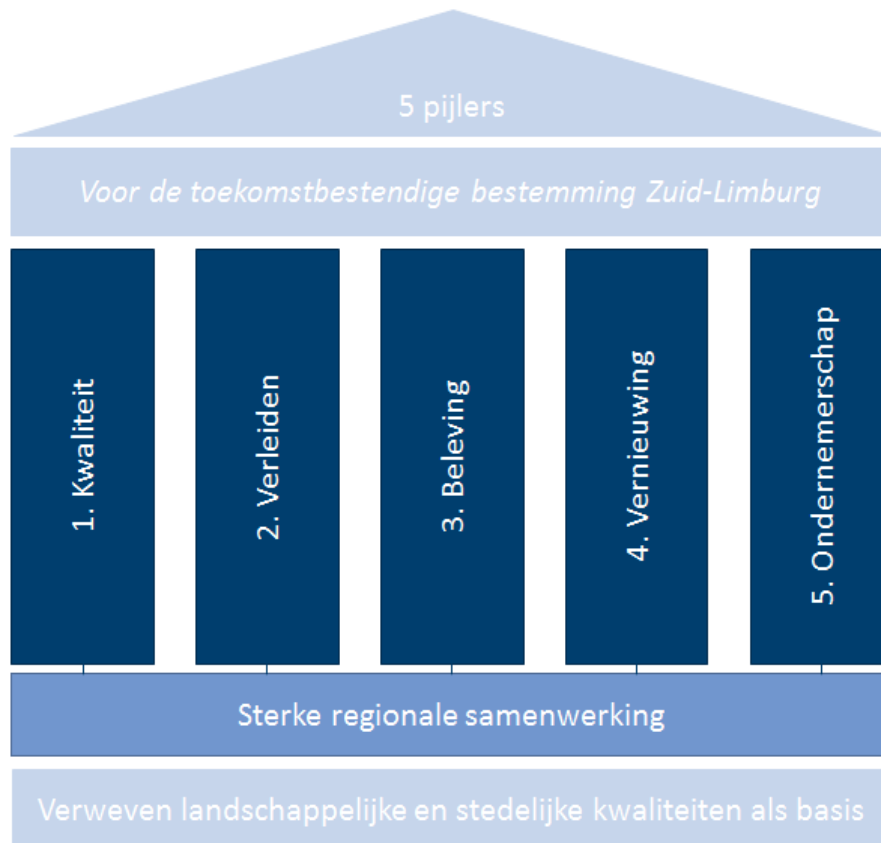
Om ervoor te zorgen dat gasten en bewoners geraakt worden door de bijzondere verhalen van Zuid-Limburg en zich daarmee verbonden voelen, zetten wij in op het ontwikkelen, het ontsluiten en vervolgens promoten van de belangrijke Zuid-Limburgse verhalen (de zogenaamde DNA-thema's van Zuid-Limburg). Hiermee komen de belangrijke toeristisch recreatieve kernkwaliteiten van Zuid-Limburg meer naar voren en komen alle deelbestemmingen met hun lokaal erfgoed en hun lokale cultuur beter tot hun recht.

Pijler 4: Vernieuwing

Om nieuwe doelgroepen aan te (blijven) trekken en economisch vitaal te blijven, richt deze pijler zich op de vernieuwing van het toeristisch recreatief product, het ontwikkelen en versterken van bezienswaardigheden, voorzieningen en evenementen die een bijdrage leveren aan de DNA Verhalen van Zuid-Limburg. Daarnaast richt deze pijler zich op het zoveel mogelijk benutten van bestaande bij voorkeur monumentale of beeldbepalende bebouwing, te zorgen voor (multimodale) bereikbaarheid als er grote bezoekersstromen worden verwacht en het aantrekken van kansrijke doelgroepen die in Zuid-Limburg nog ondervertegenwoordigd zijn, waaronder zakelijke gasten.

Pijler 5: Ondernemerschap

Deze pijler focust op het stimuleren van innovatie binnen de sector en cross-overs erbuiten, het stimuleren van thema- en doelgroepgericht werken en het structureel en zoveel mogelijk verbinden van de streekidentiteit aan ondernemerschap.

4. Inspiratiereis Brugge/ Vlaanderen 2022

Op 13 & 14 oktober 2022 vond de inspiratiereis Brugge/ Vlaanderen plaats. Hieraan namen deel: vertegenwoordigers van de Zuid-Limburgse gemeenten (ambtelijk en/of bestuurlijk), provincie Limburg, Koninklijke Horeca Nederland, RECRON HISWA, Visit Zuid-Limburg, Maastricht Marketing, Nationaal Landschap Zuid-Limburg, Natuurmonumenten, Zuyd Hogeschool, de LLTB en ESZL. Doel van deze inspiratiereis was enerzijds kennis te maken met elkaar en anderzijds om inspiratie op te doen op welke wijze we de komende 4 jaar uitvoering gaan geven aan de Visie VTE. Het verslag van deze inspiratiereis is in een losse bijlage toegevoegd aan dit document.

Belangrijkste kansen voor Zuid-Limburg:

- Realiseren van een visie Vrijtijdseconomie gebeurt in goede samenwerking tussen overheden, partners en inwoners. Het formaliseren van deze samenwerking is gewenst om de regionale opgaven binnen de sector te kunnen aanpakken en een gezamenlijke concrete uitvoeringsagenda te kunnen opzetten.
- Inzetten op beleving en innovatie door het verder uitwerken van de DNA-verhalen, zoals we al gedaan hebben met Wijnbouw, Katholiek Verleden/Bezinning en Mijnbouw.
- Verzamelen en ontsluiten van relevante data is van essentieel belang om de juiste stappen te zetten en te kunnen sturen.

- Het ontlasten van de overlopen hotspots en het evenwichtiger spreiden van onze gasten over de regio Zuid-Limburg.
- De opbrengsten van de investering in natuur en erfgoed worden vergroot door ook de verbinding te maken met mensen en/of bedrijvigheid.

Regionaal Voedselsysteem

Tijdens een eerdere inspiratiereis naar Südtirol in 2019 stond o.a. de synergie tussen de landbouw en het toerisme centraal. Dit thema is wegens tijdsdruk in Vlaanderen niet geagendeerd, maar blijft natuurlijk onverminderd belangrijk voor Zuid-Limburg. Inmiddels is in 2021 de Stichting Regionaal Voedselsysteem Zuid-Limburg opgericht welke zich o.a. tot doel stelt om deze synergie tussen landbouw en horeca te realiseren door initiatieven te ontplooien die moeten leiden tot een verhoging van het gebruik van producten van de Limburgse landbouw door inwoners en toeristen.

5. Van visie naar uitvoeringsprogramma (de inhoud)

De Visie VTE is vastgesteld en beschrijft onze ambities en de vijf pijlers die de basis vormen voor de realisatie van onze gezamenlijke visie. Vervolgstep is het opstellen van een uitvoeringsprogramma waarbij per pijler activiteiten/ projecten worden geformuleerd, waarmee de regio Zuid-Limburg de komende periode (2024-2027) aan de slag gaat. Uitgangspunt is om in samenspraak met vertegenwoordigers van de sector (o.a. deelnemers inspiratiereis) het uitvoeringsprogramma te ontwikkelen en uit te voeren.

Onderstaand enkele voorbeelden van acties/projecten waarmee we aan de slag kunnen gaan. Een aantal van deze acties/projecten is in de tussenliggende periode (van vaststelling van de visie VTE en nu) al opgestart en in werking gesteld.

- Dataverzameling (sluit aan pijlers 1-5 uit de Visie VTE)

Wat is de ambitie?

Verzamelen en ontsluiten van relevante data is van essentieel belang om goed inzicht te krijgen in verschillende typen gastenstromen naar en in de regio, de juiste stappen te zetten en te kunnen sturen. Data ontbreken nu grotendeels voor de regio Zuid-Limburg, laat staan op een lager schaalniveau. Dit beperkt de kwaliteit van beleidsontwikkeling. Door het ontbreken van data, is het moeilijker om de brede impact van de vrijetijdseconomie te duiden of om goed onderbouwd een nieuw (marketing) initiatief te toetsen. Het ontwikkelen van een dataknooppunt is zeer wenselijk.

Hoe realiseren wij onze ambitie?

In Q4 van 2022 is gestart met een verkenning van de wensen en behoeften ten aanzien van een dataportaal Limburg (onder supervisie van de Brightlands Smart Service Campus, Heerlen). Alle Limburgse gemeenten (provincie breed), Provincie Limburg, de Limburgse DMO's, KHN en Hiswa-Recron, Open Universiteit en Zuyd Hogeschool nemen deel aan deze verkenning. De verkenning is naar verwachting in Q2-Q3 van 2023 afgerond, waarna een voorstel over hoe dit dataportaal in te richten, met welke partijen, de financiering en hoe dit te organiseren inzichtelijk is.

Organisatie, tijdspad en middelen

Het project is op initiatief vanuit leden van de themagroep VTE en leden van het Gastvrij Limburg overleg (DMO's, KHN, Hiswa-Recron) tot stand gekomen. Voor de voorbereiding zijn geen tijd en middelen gereserveerd. Voor de verkenning is door enkele gemeenten in Limburg (vanuit Zuid-Limburg door Beekdaelen en Heerlen) procesbudget bij elkaar gelegd.

Wij verwachten in Q2-Q3 van 2023 een concreet voorstel voor te leggen. In het voorstel zal benoemd worden, hoe het dataportaal ontwikkeld en geëxploiteerd wordt en wat de verwachte kosten hiervan zullen zijn. De geschatte kosten bedragen €6.500,-- / €7.500,-- per gemeente per jaar (31 Limburgse gemeenten) voor de duur van minimaal 4,5 jaar. De provincie Limburg levert naar verwachting een bijdrage van €125.000,-- voor de ontwikkeling van het dataportaal ontvangen wij een subsidie van €35.000 van het NBTC (Impulsbudget, d.d. 9 juni 2023 beschikt).

- **Toeristisch recreatieve infrastructuur (sluit aan bij pijler 2 uit de Visie VTE)**

Wat is de ambitie?

Wij willen onze gasten laten zien dat Zuid-Limburg over de hele breedte veel moois heeft te bieden. Wij verleiden gasten en recreanten om ook minder bekende locaties op te zoeken. Gasten verleiden wij daarmee om langer te blijven en vaker terug te komen, doordat we ze meer en nieuwe aspecten van Zuid-Limburg tonen. Onze bewoners ervaren een goede balans tussen positieve en negatieve effecten van de vrijetijdseconomie. Het ontwikkelen van een Masterplan duurzame toeristisch recreatieve Mobiliteit Zuid-Limburg is gewenst.

Hoe realiseren wij onze ambitie?

- Het ontwikkelen van een Masterplan duurzame toeristisch recreatieve Mobiliteit Zuid-Limburg.
- Het Knopen Lopen wandelnetwerk realiseren (inclusief een promotiecampagne).
- Kwalitatief hoogwaardig fietsnetwerk in Zuid-Limburg realiseren, ook in Euregionaal perspectief (3-landen lange afstand fietsroutes). Dat betekent o.a.:
  - De optimalisatie van het huidige fietsknooppuntennetwerk met o.a. gewenste verbindingroutes t.b.v. spreiding.
  - Westelijke Mijnstreek route: nog te ontwikkelen. Koppeling maken met Parkstadroute en Maasfietsroute en een verbinding naar het Vlaamse Kolenspoor.
  - Parkstadroute: het realiseren van de fietsroute in Parkstad. De Parkstadroute aan de zuidkant verbinden met de Vennbahn in Aken. De Parkstadroute aan de noordzijde door de Westelijke Mijnstreek (nog te ontwikkelen route) verbinden met de Maasfietsroute en lange afstandsroutes in Vlaanderen.
  - Een verbinding tussen de Maasfietsroute en de Parkstadroute door het Heuvelland (aanhakend op station Simpelveld). Ook kijken naar verbindingen voor kortere rondjes, zoals de Beekdaelenroute als verbinding tussen Parkstadroute en Valkenburg aan de Geul en de Westelijke Mijnstreek.
  - Naast recreatief fietsen ook mountainbike- en gravelbikeroutes op een zodanige manier (door)ontwikkelen dat meer spreiding wordt gerealiseerd en overbelasting in de natuur wordt verminderd.

Organisatie, tijdpad en middelen

De subregio's staan voor de ontwikkeling in hun subregio aan de lat. De organisatie voor Knopen Lopen is geborgd en vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst van dit project. Bij het Routepunt van Visit Zuid-Limburg is overzicht op het schaalniveau in Zuid-Limburg, welke projecten in ontwikkeling zijn en de stand van zaken op hoofdlijnen van de projecten. Gelet op de grensoverschrijdende verbindingen liggen er kansen voor Europese financiering. Bij diverse (Zuid)-Limburgse overheden zijn lobbyisten voor Europese subsidiestromen, welke gevraagd kunnen worden voor het scannen van mogelijke Europese subsidies. Vervolgens kan vanuit het betreffende project budget georganiseerd worden om deze personen ook mee te laten schrijven aan een aanvraag.

- **DNA Verhalen (sluit aan bij pijler 3 uit de Visie VTE)**

Wat is de ambitie?

Om ervoor te zorgen dat gasten en bewoners geraakt worden door de bijzondere verhalen van Zuid-Limburg en zich daarmee verbonden voelen, zetten wij in op het ontwikkelen, het ontsluiten en vervolgens promoten van de belangrijke Zuid-Limburgse verhalen (de zogenaamde DNA-thema's van Zuid-Limburg). Hiermee komen de belangrijke toeristische recreatieve kernkwaliteiten van Zuid-Limburg meer naar voren en komen alle deelbestemmingen met hun lokaal erfgoed en hun lokale cultuur beter tot hun recht.

Hoe realiseren wij onze ambitie?

In het voorjaar van 2022 is het Zuid-Limburg Magazine succesvol gelanceerd (oplage 110.000) en de online campagne (Meet the Locals) gestart.

Vervolg betreft het verder uitwerken van de DNA verhalen, zoals reeds gedaan is met Wijnbouw, Katholiek Verleden/Bezinning, Mijnbouw- en het Krijtverleden. Zowel Visit Zuid-Limburg als Maastricht Marketing hebben hierin een trekkende rol.

Organisatie, tijdpad en middelen

In de basis is dit opgenomen in het convenant van de Zuid-Limburgse gemeenten met Visit Zuid-Limburg. Bij de (door)ontwikkeling van specifieke producten, zoals het Zuid-Limburg Magazine of het zichtbaar maken van de DNA verhalen op locatie is extra budget en personele capaciteit benodigd. Afhankelijk van het te ontwikkelen product wordt bepaald of dit op Zuid-Limburgs of gemeentelijk niveau wordt georganiseerd. Dit wordt afgestemd op de behoefte van gemeenten om zich op bepaalde DNA verhalen te positioneren en presenteren.

- **Duurzame vernieuwing/ innovatie (sluit aan bij pijler 4 en 5 uit de Visie VTE)**

Wat is de ambitie?

Om economisch vitaal te blijven en (nieuwe) doelgroepen aan te blijven trekken is duurzame vernieuwing en innovatie van het toeristisch-recreatief product cruciaal. Duurzaam toerisme zien we daarbij zowel als voorwaarde alsook als kans. Zuid-Limburg wil zich daarbij positioneren als een GREEN Destination.

Hoe realiseren wij onze ambitie?

De ondernemers in de regio zijn uiteindelijk de partijen die voor de continue duurzame vernieuwing en innovatie moeten zorgen, gezien dit tot de kern en kracht van het ondernemerschap behoort. Vanuit de overheid willen we hierbij ondersteuning bieden. Voor vernieuwing op het vlak van streekproducten (Regionaal Voedselsysteem Zuid-Limburg) en digitalisering (Brightlands Digitale Werkplaats MKB) wordt deze ondersteuning reeds geboden. Ook het LIOF heeft een belangrijke rol met haar programma Limburg Toerisme, net als de Limburgse onderwijsinstellingen, waaronder de Hotel Management School. Ook voor de duurzame transitie van ondernemers wordt, samen met diverse betrokken partijen, ondersteuningsaanbod verder ontwikkeld. Samen met ondernemers en onderwijspartijen zal worden gezien of en waar extra inspanning van partijen benodigd is om continue duurzame vernieuwing en innovatie in het toeristisch-recreatief product mogelijk te maken. Daarnaast zal door betrokken partijen gezamenlijk worden bepaald hoe Zuid-Limburg verder tot GREEN Destination kan worden ontwikkeld.

Organisatie, tijdpad en middelen

Om dit te realiseren is procesbudget nodig om vernieuwende initiatieven onder de aandacht te brengen bij ondernemers om op in te kunnen haken, behoeften bij ondernemers in kaart te brengen en een eerste fase van te ontwikkelen aanbod voor deze behoeften op te zetten.

- **Vitalisering Verblijfsaccommodaties (sluit aan bij pijlers 1 en 5 uit de Visie VTE)**

Wat is de ambitie?

Continue blijven werken aan de kwaliteit van onze vrijetijdsvoorzieningen, met name de verblijfsaccommodaties. De kwaliteit en vitaliteit van verblijfsaccommodaties staat namelijk in delen van Zuid-Limburg onder druk en straalt uit op het volledige toeristisch recreatieve product van Zuid-Limburg. Daarnaast zijn er ontwikkelingen die verstorend werken, zoals campings die omgebouwd worden tot 'chalet-parken'. We moeten ruimte houden voor kwalitatief goede nieuwe initiatieven, maar ook kijken hoe de kwaliteit van bestaande verblijfsaccommodaties kunnen worden verbeterd danwel oude accommodaties kunnen worden gesaneerd/geherstructureerd.

Hoe realiseren wij onze ambitie?

In de afgelopen jaren is het bureau Leisurebrains, in opdracht van provincie Limburg en de Zuid-Limburgse gemeenten (via ESZL), in Zuid-Limburg actief geweest als vitaliteitsmanager voor de verblijfsrecreatie (met name gericht op kampeer- en bungalowparken). Door de vitaliteitsmanagers zijn 83 van de 149 campings, bungalowparken en groepsaccommodaties bezocht, waarbij advies is uitgebracht hoe de vitaliteit van de verblijfsaccommodatie te verbeteren danwel te behouden. Eind 2022 hebben zij hun eindrapportage opgeleverd met aanbevelingen aan de Zuid-Limburgse gemeenten. Daarin wordt onder meer aanbevolen om in Zuid-Limburg tot een gezamenlijk kampeerbeleid te komen als reactie op de versnelde 'chaletisering' van campings en meer werk te maken van handhaving en veiligheid bij bedrijven aan de onderkant van de markt. Zoals vermeld in de Visie VTE zal een 'Strategie kwaliteitsvol verblijf Zuid-Limburg' worden opgesteld, waarin de gezamenlijke strategie en in te zetten instrumenten worden bepaald voor de verblijfsaccommodaties (hotel, kampeer-, camper- en bungalowparken, groepsaccommodaties en B&B's). Hierin zal zowel aandacht voor het huidige aanbod zijn als een afwegingskader voor nieuwe initiatieven. Daarnaast lopen landelijk verschillende regio's, met name op het onderdeel handhaving en veiligheid, voor op Zuid-Limburg. De provincie Limburg participeert in landelijke agenda's en trajecten rondom vakantieparken. De kennis vanuit deze trajecten wordt opgehaald voor de aanpak in Zuid-Limburg.

Organisatie, tijdspad en middelen

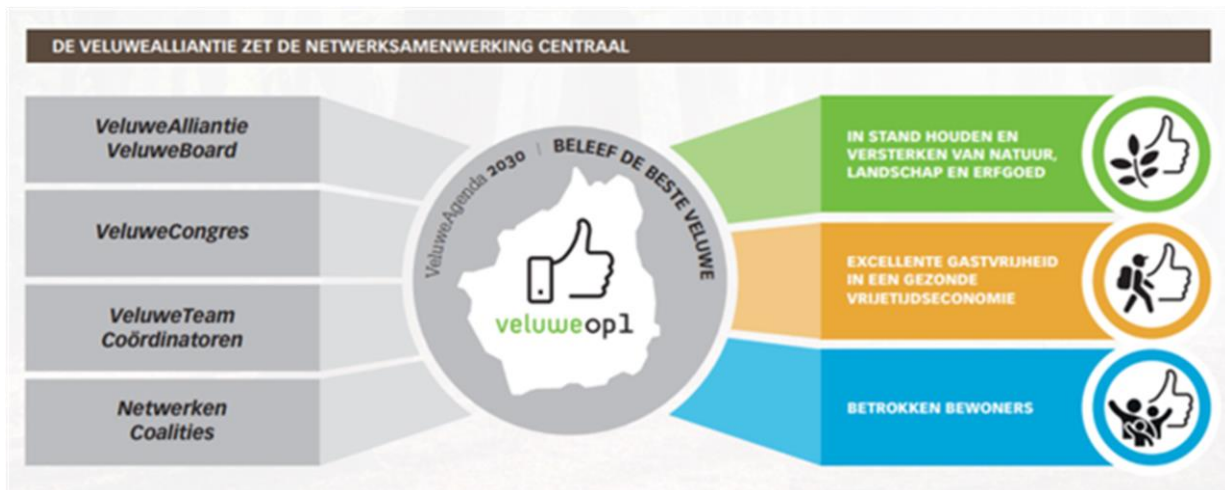
Voor het opstellen van gezamenlijk beleid voor de verblijfsaccommodaties is procesbudget nodig. Op basis van dit beleid wordt de verdere organisatie en benodigde middelen bepaald.

6. Organisatie: de Zuid-Limburg Alliantie

Om succesvol invulling te geven aan de realisatie van de Visie Vrijtijdseconomie Zuid-Limburg 2030 en dynamisch en actief in te kunnen spelen op ontwikkelingen, is het noodzakelijk zowel op governance als uitvoeringsniveau tot een hogere graad van organisatie en uitvoeringskracht te komen. Een slagvaardige wijze van organiseren waarin overheden, ondernemers, belangenverenigingen, kennis- en onderwijsinstellingen samenwerken aan een krachtige sector

Voorbeeld in het land van een regionale netwerksamenwerking voor de toeristische ontwikkeling

Een goed functionerend voorbeeld én inspiratie voor Zuid-Limburg is de [VeluweAlliantie](#), waarin overheden, ondernemers, belangenorganisaties en kennisinstellingen in nauw samenspel invulling geven aan de VeluweAgenda 2030. De samenwerking op de Veluwe is een netwerksamenwerking. Niet de hiërarchie bepaalt hoe zaken verlopen, partijen binden zich vrijwillig aan een gemeenschappelijke ambitie. Er ligt een samenwerkingsovereenkomst tussen ongeveer 40 Veluwse partijen en er is de bereidheid om de VeluweAlliantie als het gemeenschappelijk bestuurlijk adviesorgaan te beschouwen.

Van Veluwe Alliantie naar Zuid-Limburg Alliantie

De vrijetijdseconomie (VTE) vormt één van de belangrijke economische pijlers onder de Zuid-Limburgse economie. Om het uitvoeringsprogramma VTE en de ontwikkelingen in de regio integraal en in samenhang te stimuleren, faciliteren en ondersteunen is het wenselijk het thema en daaraan gekoppelde opgaven, in te bedden in bestaande structuren en samenwerkingsvormen binnen de regio.

Portefeuillehouder overleg Economie Zuid-Limburg, onderdeel Vrijtijdseconomie Zuid-Limburg

Uitgangspunt is aan te sluiten bij een bestaand bestuurlijk overleg. Vrijtijdseconomie is een belangrijk onderdeel van de economie van Zuid-Limburg waarmee het portefeuillehouder overleg Economie het meest voor de hand liggend is. Ook omdat de overgrote meerderheid (13 van de 16 portefeuillehouders) van de portefeuillehouders economie ook VTE in portefeuille heeft. Minimaal twee keer per jaar wordt het onderdeel vrijetijdseconomie geagendeerd op het bestaande portefeuillehoudersoverleg economie Zuid-Limburg. Voorkeur voor deze bijeenkomsten is fysiek.

Het portefeuillehouder overleg Economie Zuid-Limburg, onderdeel Vrijtijdseconomie Zuid-Limburg ziet toe op de uitvoering van de strategische beleidslijnen en de realisatie van de visie

Vrijetijdseconomie Bestemming Zuid-Limburg 2030 en signaleert en bespreekt relevante trends en ontwikkelingen in de toeristische sector.

Het portefeuillehouder overleg Economie Zuid-Limburg, onderdeel Vrijetijdseconomie Zuid-Limburg:

- Voorzitter van het portefeuillehouder overleg Economie Zuid-Limburg, onderdeel Vrijetijdseconomie Zuid-Limburg is wethouder Salvino-Meijer (Sittard-Geleen);
- De gedeputeerde Toerisme van de provincie Limburg wordt voor de overleggen (onderdeel vrijetijdseconomie) uitgenodigd;
- De zestien Portefeuillehouders toerisme Zuid-Limburg worden voor het overleg uitgenodigd (onderdeel vrijetijdseconomie), reeds 13 Portefeuillehouders toerisme vormen onderdeel van het portefeuillehouder overleg Economie Zuid-Limburg.
- Besluitvorming vindt plaats (afhankelijk van bevoegdheid) via de colleges van de individuele gemeenten, danwel via de raden, danwel via het portefeuillehoudersoverleg economie Zuid-Limburg.

Bestuurlijke VTE Kopgroep Zuid-Limburg (Kopgroep VTE Zuid-Limburg)

Het Kopgroep overleg VTE Zuid-Limburg bestaat uit een afvaardiging van tenminste 3 Portefeuillehouders Toerisme van Zuid-Limburg. De voorzitter is tevens ambassadeur van Zuid-Limburg in de regio, Den Haag en Brussel. Het BO overlegt circa 4 - 6 x per jaar en voert de projecten uit zoals deze voortvloeien uit de Visie VTE.

De Kopgroep VTE Zuid-Limburg:

- De Kopgroep VTE Zuid-Limburg wordt gevormd door wethouder Salvino-Meijer (Sittard-Geleen), wethouder Rouwette (Valkenburg a/d Geul), burgemeester Geurts (Beekdaelen);
- Voorzitter van de Kopgroep VTE Zuid-Limburg is burgemeester Geurts;
- De voorzitter van het BO Nationaal Landschap Zuid-Limburg adviseert de Kopgroep VTE;
- Indien gewenst en afhankelijk van het onderwerp worden de vertegenwoordigers van de sector (o.a. directies Visit Zuid-Limburg, Maastricht Marketing, Hiswa-Recron, Koninklijke Horeca Nederland, Natuurmonumenten, Onderwijsinstellingen LLTB) uitgenodigd om de Kopgroep VTE Zuid-Limburg te adviseren.

Programmateam VTE Zuid-Limburg (aanjagen en ondersteunen van ZL, uitvoering)

Onder de dagdagelijkse bestuurlijke verantwoordelijkheid van de Kopgroep VTE Zuid-Limburg draagt het programmateam VTE Zuid-Limburg bij aan het realiseren van de Visie VTE en het uitvoeringsprogramma (primair de hiervoor genoemde projecten). Het programmateam vertegenwoordigt, coördineert, inspireert, initieert, stimuleert en ondersteunt (initiatieven die bijdragen aan) de samenwerking in het kader van de Visie VTE.

Het programmateam stelt de projectplannen op en draagt zorg voor de coördinatie rondom besluitvorming hierover, en de evt. realisatie indien dit niet bij derden wordt ondergebracht. Het Programmateam VTE Zuid-Limburg bestaat uit enkele ambtenaren vanuit de Themagroep VTE Zuid-Limburg aangevuld met een te werven programmamanager. Deze groep komt een dagdeel per twee weken bij elkaar. Een te werven programmanager is beoogd om stukken voor te bereiden en kan binnen de in hoofdstuk 5 genoemde projecten worden ingezet om vanuit de overheden een stuk versnelling in projecten te brengen.

Het voorstel is de programmamanager VTE onder te brengen bij economische samenwerking Zuid-Limburg. Er is een nadrukkelijke relatie met de overige programmalijnen waaraan binnen dit multi helix samenwerkingsverband wordt samengewerkt. De focus ligt daarbij op het versterken van de innovatiekracht en het werken aan een vitaal & toekomstbestendig MKB, het versterken van het regionale vestigingsklimaat en onderwijs & arbeidsmarkt. Door de programmamanager VTE binnen dit samenwerkingsverband onder te brengen kan met beperkte inzet synergie en meer effect worden

bereikt door het bundelen van kennis, netwerk, capaciteit en middelen. Bovendien ontstaat op deze wijze bestuurlijke synergie omdat de voorzitter van het bestuur van economische samenwerking Zuid-Limburg, ook de voorzitter is van het portefeuillehouder overleg economie Zuid-Limburg en lid van de bestuurlijke kopgroep VTE. Zowel de bestuurskracht als uitvoeringskracht kan op deze wijze toenemen, is de gedeelde opvatting in de bestuurlijke kopgroep VTE.

De bijeenkomsten van het Programmteam VTE Zuid-Limburg worden afhankelijk van de projecten, aangevuld met vertegenwoordigers van de DMO's, sector of overheden.

Themagroep VTE Zuid-Limburg (afstemmend Zuid-Limburg, uitvoerend lokaal)

De huidige ambtelijke themagroep Vrijetijdseconomie Zuid-Limburg blijft in stand en is het ambtelijk afstemmend voorportaal van het BKO VTE Zuid-Limburg. In deze ambtelijke themagroep zitten de beleidsmedewerkers Toerisme van alle Zuid-Limburgse gemeenten. De huidige frequentie van 10-12 keer per jaar (elke maand) wordt teruggeschroefd naar 6 keer per jaar, waarbij door het Programmteam of door één van de ambtenaren zelf stukken worden voorgelegd ter voorbereiding voor behandeling in het Kopgroepoverleg VTE Zuid-Limburg dan wel voor brede inhoudelijke afstemming over de voortgang van projecten. De uitvoering op lokaal niveau blijft bij de betreffende gemeente liggen.

7. Organisatiekosten en opstartkosten

Voor de uitvoering van de visie VTE 2030 zijn tot nu toe geen financiële en personele middelen gereserveerd. Projecten worden meestal uit eigen beweging opgestart en er is geen centrale bestuurlijke regie.

Om de ambities uit de Visie VTE te realiseren en ten minste de hiervoor genoemde projecten verder te brengen tot realisatie, wordt een klein, slagvaardig programmteam noodzakelijk geacht.

Organisatie (uitvoerend) en overhead (€140.000,-- per jaar)

- Programmamanager vrijetijdseconomie Zuid-Limburg (0,6 fte);
- Programmteam VTE Zuid-Limburg (uitvoerend);
- Communicatie, Secretariaat en Verslaglegging Casussen (3 concrete taakvelden) met gesloten beurzen af te stemmen door een verdeling van deze 3 taakvelden over de subregio's Maastricht-Heuvelland, Westelijke Mijnstreek en Parkstad Limburg;
- Aanjaagkosten om projecten op te starten en aan te jagen.

Budget

Onderstaand zijn de VTE-onderdelen uit paragraaf 5 in financiële zin samengevat.

Organisatie en aanjaagkosten (jaarlijkse kosten)	
- Programmamanager (0,6 fte)	€70.000,--
- Aanjaagkosten om projecten op te starten, aan te jagen (o.a. duurzame vernieuwing, vitalisering verblijfsrecreatie, DNA Verhalen).	€70.000,--
Totaal	€140.000,--

Dekking

Voorgesteld wordt deze meerjarige kosten (2024-2027) door de Zuid-Limburgse gemeenten te bekostigen. Per gemeente wordt een bijdrage van €8.750,-- (€140.000,-- : 16 gemeenten) per jaar gevraagd voor de periode 2024-2027.

Projectkosten

Per project worden de kosten inzichtelijk gemaakt en zal bestuurlijke besluitvorming via de colleges van B&W danwel via de gemeenteraden plaatsvinden. Mogelijk dat er ook andersoortige financiering (EU, Rijk, Provincie) te organiseren is. Een aantal projecten is in ontwikkeling danwel lopende:

- Dataportaal Limburg

Wij verwachten in Q2-Q3 van 2023 een concreet voorstel voor te leggen. In het voorstel zal benoemd worden, hoe het dataportaal ontwikkeld en geëxploiteerd wordt en wat de verwachte kosten hiervan zullen zijn. De geschatte kosten bedragen €6.500,-- / €7.500,-- per gemeente per jaar (31 Limburgse gemeenten) voor de duur van minimaal 4,5 jaar. De provincie Limburg levert naar verwachting een bijdrage van €125.000,-- voor de ontwikkeling van het dataportaal wij ontvangen een subsidie van €35.000 van het NBTC (Impulsbudget d.d. 9 juni 2023 beschikt).

- Knopen Lopen

De kosten t.b.v. de realisatie van het Knopen Lopen (totaal 1,5 miljoen) zijn reeds gedekt.

8. Planning, proces

	Wat	Wanneer
1.	Opstellen notitie: Van visie Vrijetijdseconomie Bestemming Zuid-Limburg 2030 naar een uitvoeringsprogramma en uitvoeringsorganisatie.	Januari-maart 2023
2.	Bestuurlijke bijeenkomst Zuid-Limburg - Kennisnemen van projecten schaalniveau Zuid-Limburg; - Bespreken wenselijke aanpak inhoudelijke projecten, organisatiestructuur (samenwerking: overheden, onderwijs en wetenschap, bedrijfsleven (brancheorganisaties) en burgers/ maatschappij (quattro helix); - Concrete afspraken, hoe nu verder.	5 April 2023
3.	Besluitvorming bij besturen van deelnemers t.b.v. het inhoudelijk programma aan de gewenste wijze hoe dit te organiseren (uitvoeringskracht).	September 2023
4.	Werven programmamanager, voorbereiden sectorbrede samenwerking voor de VTE in Zuid-Limburg	Q3-Q4 2023
5.	Sectorbrede samenwerking voor de VTE in Zuid-Limburg operationeel (minimaal 4 jaren).	Q1 2024 – Q42027
6.	Evaluatie Na 2 jaar vindt een tussentijdse evaluatie plaats.	Q4 2025

Bijlagen:

- Visie Vrijetijdseconomie Bestemming Zuid-Limburg 2030;
- Verslag inspiratiereis Vlaanderen 2022.